

K.1.3. A háztartások megtakarítási rátája

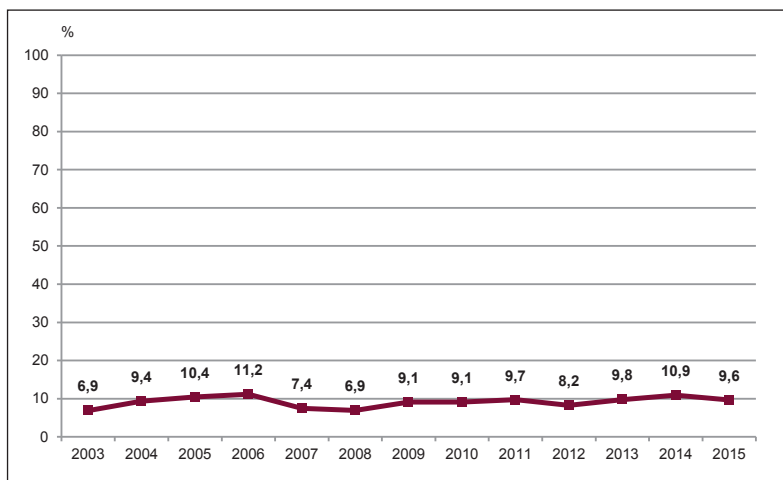
A mutató a háztartások adott évi megtakarításának, illetve rendelkezésre álló jövedelmének a hányadosa. A rendelkezésre álló jövedelem – kiegészítve a magánnyugdíjpénztárak nettó vagyonyváltozása miatti korrekcióval – az a jövedelemösszeg, amelyet a háztartások fogyasztásra és felhalmozásra fordíthatnak. A megtakarítás a rendelkezésre álló jövedelemből a végső fogyasztási kiadások finanszírozása után fennmaradó összeg, amely felhalmozásra fordítható: részben tőkefelhalmozásra (állóeszközök és készletek felhalmozására), részben pénzügyi eszközök (például értékpapír, bankbetét, hitelek) igénybevételére.

Az anyagi helyzet a jövedelemnél tágabb fogalom. A rendszeres bevételek mellett a háztartás anyagi helyzetét vizsgálva számba kell venni a háztartás anyagi felhalmozását is, amelynek legbeszédesebb mutatószáma a pénzbeli felhalmozásokat megragadó megtakarítási ráta, amely a háztartások által realizált pénzbeli megtakarítások értékét fejezi ki az elkölthető jövedelem arányában.

A nemzetközi pénzügyi válságot megelőző időszakban a hazai háztartások hosszú távú viselkedésére a pénzügyi megtakarításokkal szemben inkább a fogyasztás és a lakásberuházás előnyben részesítése volt jellemző. A nemzetközi pénzügyi válságot követően jelentős változásokat tapasztaltunk a háztartások megtakarítási hajlandóságában. A háztartások fogyasztási hányada (100 Ft megszerzett jövedelemből a fogyasztásra költött rész) 85% közelébe süllyedt, ami jelentős eltérés a válság előtti időszakhoz képest. A válság óta a rendelkezésre álló jövedelmek arányában 9% fölé emelkedett a megtakarítási ráta, kivéve 2012-ben (8,2%).

A megtakarítási hajlandóság elmúlt években megfigyelt növekedésében több kormányzati intézkedés is szerepet játszott, így különösen, hogy a személyi jövedelemadó rendszerének átalakítása csökkentette a munkajövedelmek adóterhelését, ami a magasabb elérhető nettó jövedelem révén a belföldi megtakarítások szintjét is emelheti. Másrészt a demográfiai trendek (a népesség fokozatos öregeése) is az előtakarékosági motívumok tartós erősödése felé terelheti a háztartásokat.

A háztartások megtakarításainak rátája Magyarországon 2003 és 2012 között 4 százalékpontos hullámzást mutat.

Forrás: KSH

A 2012-re jellemző mélypont után a mutató folyamatos emelkedését láthatjuk. 2014-ben a háztartások évi megtakarítása a rendelkezésre álló jövedelem arányában meghaladta a 10%-ot, 2015-ben azonban 9,6%-ra esett vissza.

A 2015. évi hazai (9,6%-os) adat megközelíti, de nem éri el az EU28-átlagot (10,3%). Az indikátor tekintetében a legkedvezőbb adattal Svédország rendelkezik (18,6%) 2015-ben, ezt követi Németország (17%), valamint Franciaországot (14,1%) megelőzve Szlovénia (14,8%) és Horvátországot (14,2%). A legalacsonyabb a háztartások megtakarítási rátája Bulgáriában (-6,3%), Cipruson (-5,7%), Lettországonban (-2,1%) és Litvániában (-1,8%). A visegrádi országok közül Magyarországot csak a cseh háztartások megtakarítási rátája (11,8%) előzte meg, miközben ez az adat 2015-ben Szlovákiában 8,8%, Lengyelországban pedig 1,8% volt.

Ezzel kapcsolatban, de a válság utáni időszakra is jellemzően megállapítható, hogy – a közgazdasági elméletnek megfelelően – az érvényesülő alacsony kamat arra ösztönözte a háztartásokat, hogy inkább mérsékeljék, mint növeljék a megtakarításaikat. Jóllehet a hozam és a megtakarítás alakulása között nem mutatható ki szoros kapcsolat, a csökkenő kamat szerepet játszott a megtakarítási mérlegelésekben. Emellett olyan tényezők is, mint a munkanélküliségi ráta emelkedése, a devizahitelek átértékelődése miatt növekvő törlesztőrészek, a fogyasztói bizalom, az óvatossági megfontolások, jelentős hatást gyakoroltak a háztartási megtakarításokra. E körülmények azzal is jártak, hogy jelentős mértékben átalakult a háztartások értékpapír- és bankbetéttállománya, az előbbiek javára.

Forrás: Eurostat

Hazánkban 2015-ben csökkent az indikátor értéke, amely megegyezik a visegrádi országok többségére jellemző elfogadható változással.